

MIQUEL MARTÍ I POL

**Tria de poemes i recull antològic
a càrrec d'en Pep Ribas,
en motiu de la col.locació d'una placa,
homenatge a Miquel Martí i Pol,
durant l'excursió del Centre Excursionista.**

**Espluga Viva
Nadal, 2003**

Miquel Martí i Pol va néixer el 19 de Març de 1.929 a Roda de Ter (Osona). La seva condició social -neix en una família treballadora- i el marc geogràfic on es desenvolupa la seva vida social i laboral -el poble de Roda de Ter- seran dos factors que determinaran la seva vida i la seva poesia.

La poesia de Miquel Martí i Pol és una poesia fortament autobiogràfica o segons l'expressió de la crítica, la seva és una "poesia de l'experiència". És a dir, un tipus de manifestació poètica que pren en la pròpia experiència personal el material de referència bàsic i essencial que, adequadament elaborat a través del llenguatge, es transforma en matèria poètica i en poesia. És a dir, a un tipus de vers on domina un to discursiu i descriptiu que explica els sentiments i les idees, per sobre d'un tipus de vers imaginístic o conceptual que més aviat els suggereix a través d'un ric, complex i, a vegades, hermètic món metafòric que, pel seu propi caràcter personal i tancat, no sempre és fàcil de desxifrar. Aquest llenguatge més descriptiu ha ajudat d'una manera decisiva perquè la comunicació que el poeta busca amb el lector s'aconsegueixi amb gran facilitat arribant a ser el poeta més llegit, conegut i estimat de la poesia catalana contemporània.

A través de la seva obra descobrim una experiència humana, és a dir, un itinerari vital i humà. En aquest sentit, la seva classe social i el lloc de naixement són uns condicionants absoluts que marquen la seva trajectòria. Aquest itinerari està pautat per una temporalitat concreta. Una temporalitat interior i exterior. És a dir, un temps interior i personal i un temps exterior i col·lectiu o social, amb la qual cosa el caràcter de representativitat de l'obra assoleix una importància més gran.

La seva biografia amb una experiència vital específica representativa d'una classe social determinada, no està deslligada d'un temps històric que ha marcat el devenir de la societat catalana d'aquestes darreres dècades. Diverses representativitats flueixen, doncs, dins aquesta obra: la representativitat d'una classe social i del marc geogràfic d'una Catalunya interior genèricament rural però amb una pre-sència industrial que crea una contraposició/contradicció entre els dos móns; una representativitat temporal i històrica que situa aquesta poesia en un context on es debaten idees -religioses, socials, polítiques i nacionals- que també s'incardinen d'una manera prou evident en el discurs i la reflexió poètica que mena el poeta. Una representació de la quotidianitat que es trenca malauradament de la normalitat per afrontar una situació límit. Situació que condicionarà el futur d'aquesta vida i, consegüentment, de la poesia que se'n desprèn i que introdueix una excepcionalitat que diferencia aquesta obra de totes les altres. Aquesta excepcionalitat és donada per la malaltia que es declara al poeta a principis dels anys setanta- una esclerosi múltiple- i que a partir d'aquell moment es converteix en l'eix i el condicionant absolut de la vida de Miquel Martí i Pol, tal com queda reflectit en la seva poesia.

El primer llibre de Miquel Martí Pol és *Porto la tarda recolzada al braç* (1.948-1954, que obre la primera etapa de la seva obra poètica que es clourà amb *El Fugitiu* (1952-1957). ens trobem en la primera joventut del poeta. La seva poesia, formalment, es fa ressò del neopopularisme i la cançó tradicional, influència del bo i millor de la generació castellana del vint-i-set. La descoberta de la funció de la paraula com a veu poètica i com eina de comunicació amb els altres es fa present en aquests poemes.

Però a nivell interior i personal predomina una preocupació que es tradueix en una recerca de la seva pròpia identitat humana, predomina una reflexió metafísica i existencial. La necessitat de resposta a molts interrogants es manifesta amb un diàleg amb Déu, amb un requeriment, amb una petició de manifestació, amb un senyal de vida de la seva presència i del seu poder. Però Déu no respon. El sentit de la orfenesa existencial és, aleshores, absolut, porta cap una crisi de fe de la qual l'home només es pot salvar si creu en allò que es viu i present davant seu: la condició humana, amb la qual cosa es comença a desenvolupar el sentit de solidaritat que vol projectar en els altres una possible ètica humanística que doni el sentit a la vida que la pèrdua de la fe religiosa li havia negat.

**PORTO LA TARDA
RECOLZADA AL BRAÇ
(1948-1954)**

COLLARETS DE LLUM

Collarets de llum
quan la tarda fina;
si el rostoll s'adorm
tot és joguina

Un estel petit
obre l'ull i parla:
--¿On serà l'amor
que no puc trobar-la?

-- On serà l'amor?
-- fa la lluna bruna.
L'he cercat pertot,
que n'estic dejuna.

I l'amor ocult
entre satalies
riu que riu content
de ses traïdories.

Collarets de llum
quan la tarda fina;
si el rostoll s'adorm
tot es joguina.

Prou l'estel petit
i la Lluna clara
cercaran l'amor
més i més encara.

Se'n riuran els camps
i les ribes pures
i els pollancs i el riu
i el pla i les altures.

Se'n riuran els grills
i els ocells cantaires
i el vent remorós
i els follets rondaires.

I ell, entaforat
entre satalies,
contarà a la nit
noves traïdories.

Collarets de llum
quan la tarda fina;
si el rostoll s'adorm
tot és de joguina.

* * *

L'AMOR JUGAVA A PERDRE'S

L'amor jugava a perdre's
als teus ulls clars.
Em deia l'enyorança:
No el trobaràs.
La tarda s'enfollia,
boja de llum,
vibrant en l'harmonia
del seu perfum.
Plorava el cor silencis
i llanguiment.
Em deia tot: No hi pensis
per un moment.
L'amor es compadia
del meu penar;
de sobte apareixia
rera un lilà.
Per la meva hora muda
volava un cant.
L'amor era vençuda
i el plaer constant.

S'adorm un goig unànime
als teus ulls clars.
L'amor, ara, es repenja,
fina, al meu braç.

* * *

Sonet

Jo sé que viure és com un somni breu
sotmès al ritme d'una llei antiga,
i sé que el cos que es vincla de fatiga
te ja un espai guanyat als ulls de Déu,

perquè d'un temps, inesperat i lleu,
n'han fet una arma de treball amiga.
Mes sé també que quan la Dama abrigo
ànima i cos els parla amb el mot seu,

un tremolor indefinible signa
aquell instant suprem i, essent benigne
el somni de la mort, s'aferra i creix

i omple l'espai i el cor una basarda
de tot, com quan la nit en serra isarda,
de cop, davant dels ulls, enorme, neix.

* * *

AVARAMENT, SENYOR, VIVIM LES HORES

Avarament, Senyor, vivim les hores
que Vos creeu només amb la mirada
i el temps ens fuig d'entre les mans i ens resta
només el tacte amorosit per l'aigua.
Els anys, però, ens penetren i transformen
i Vos, l'artífex, treballeu la rara
meravella del cos quan l'ombra aplega
cent esperits en vigilant rondada.
I així creixem, cada matí, una mica.
I així de nits, Vos ens xuclau i, encara,
verticalment, sentim la Vostra nosa
o l'oci, en el treball i en la paraula.
Ens heu creat inútils sense el vincle
que ens lliga a Vós damunt el temps i els astres.
I l'odi creix com una allau magnífica.
Més Vós resteu i el temps no us amenaça.

* * *

EI FUGITIU (1952-1957)

El Fugitiu

A tot arreu sóc nou vingut
i em paren cambra a les escales
o bé em malmeto la salut
dormint al ras i no tinc ales.
Soc fugitiu de no sé on
i he perdut nord i vent i guia
de tan romandre fora mon
amb mi mateix per companyia.
Ja no tinc res, només la veu
i un gest cansat de vell profeta,
municipals de tot arreu
sabem la meva malifeta
i pels carrers i pels terrats
dones obscures repeteixen
la lletania dels pecats
que no he comès i em malfereixen
lladrucs de gossos a la nit
si dormo al ras o en una espluga.
Estic cansat de tant brogit;
ja ni la pell no m'aixopluga
i un vent de salem nafra tot.
Si visc encara és a remença
dels mots que he dit i en cada mot
la maltempsada recomença.
Captaré engrunes de neguit
perquè el que tinc encara em sobra.
Si algú us demana amb quin delit
m'ha arreplegat l'última prova,
digueu que he mort de fam i oblit
ran d'una porta que no s'obre.

* * *

Deixeu-me dir

Deixeu-me dir que ja és temps d'oblidar,
que ja és temps de creure un altre cop en la puresa
i de repintar les cases amb colors alegres.

Aquells que han viscut molts anys lluny del poble
seran cridats a retornar
i una nit qualsevol
el vent s'endurà totes les paraules
que hem malmès de tant dir-les sense amor.
I l'endemà serà com si ens alcéssim
després d'una nit de vint segles.

Deixeu-me dir que ja és temps d'estimar,
que ja és temps de creure en els prodigis
i que tant se val de les noies que no he conegut;
que el poble és com abans
i que algun dia
hi haurà flors al jardí
i vent als arbres
i paraules inventades de nou
només per a nosaltres.

* * *

La segona etapa abasta des de la publicació d'*El poble (1956-1958)* fins a *La fàbrica (1970-1971)* es un moment d'obertura on el sentit de solidaritat s'orienta cap al seu entorn més immediat i cap als altres. El món del poble de Roda i el món del treball a la fàbrica de Roda- anomenada popularment "La Blava"- seran els dos eixos de referència del món poètic d'aquesta etapa. La veu del poeta mira, doncs, més enfora del seu interior per traslladar la seva mirada als altres, per descriure'ns la vida quotidiana del poble i del treball a les fàbriques, la vida de la seva gent, una vida on domina la humilitat i la senzillesa. És doncs, una poesia elegíaca d'una classe social, aparentment la menys heroica.

Martí Pol no traeix el temps històric que va viure. Són els anys 60, una etapa de forta conscienciació social i col·lectiva, on la lluita contra el franquisme portà les classes socials més desfavorables a reivindicar drets i millores en la condició de vida. Aquesta actitud de combat es traduí en una literatura compromesa amb aquest grup social i amb la seva forma de vida. Literàriament, aquest tipus de literatura es coneix amb el nom de *realisme*.

La seva obra és una de les manifestacions més importants i riques d'aquest període literari, i avui es converteix quasi en un exemple de referència per explicar el que fou el realisme poètic dins la literatura catalana. I ho és perquè no és una denuncia ideològica, sinó un exemple i una manifestació de comunicació solidària. El món de Roda de Ter, la seva gent i la vida popular que salva i recrea amb la seva poesia és una referència dins la poesia realista de Catalunya.

**EL POBLE
(1956-1958)**

EL POBLE

El poble és un vell tossut,
és una noia que no té promès
és un petit comerciant en descrèdit,
és un parent amb qui vam renyir fa molt de temps.

El poble és una xafogosa tarda d'estiu
és un parapet damunt la sorra,
és la pluja fina de novembre.

El poble és quaranta anys d'enfilarse per les bastides,
és el petit desfici del diumenge a la tarda,
és la família com a base de la societat futura,
és el conjunt d'habitants, etc. etc.

El poble és el meu esforç i el vostre esforç,
és la meua veu i la vostra veu,
és la meua petita mort i la vostra petita mort,
El poble és el conjunt del nostre esforç
i de la nostra veu
i de la nostra petita mort.
El poble és tu i tu i tu
i tot d'altre gent que no coneixes,
i els teus secrets
i els secrets del altres.

El poble és tothom,
el poble és ningú.
El poble és tot:
el principi i la fi,
l'amor i l'odi,
la veu i el silenci,
la vida i la mort.

* * *

Romanço

Si ens besem pels carrers
trontollaran les cases,
les dones del raval
ho contaràn al batlle,
vindran guàrdies civils
empunyant simitarres,
dos frares del Remei
i el sometent amb arma.
Convictes de mant crim
ens penjaran a plaça
quan ja siguem penjats
repicaran campanes,
acudirà la gent,
proclamaran l'alarma
i el batlle, modestet,
dirà quatre paraules.
Serà un dia revolt
amb molta tramuntana,
com brandarem, amor,
tota la santa tarda!
Per veure'ns vindrà gent
de tota la comarca,
algú dirà: és molt trist,
i et miraran les cames.
Entorn del cadafal
nenes uniformades
recaptaran diners
per les missions de l'Àsia.
En ser que sigui fosc
tornarem a casa,
gats adúlter viuran
la nit a les teulades,
ens farà mal el coll,
tindrem les mans ben balbes,
els ulls inflats pel vent
i un tremolor de cames.
Sinistres vigilants
armats amb força i dalla
percaçaran arreu
parelles amagades.
Abans no es faci clar
fugirem cap a França
pels vells camins del bosc
disfressats de captaires.
Quan ja siguem ben lluny,
en qualsevol obaga,
cremarem els vestits
i esborrarem el rastre.
Llavors, lliures i sols,
sense dir cap paraula
ens besarem de nou
amb una força estranya.

* * *

NOVA ORACIÓ DEL PARENOSTRE

Pare nostre que esteu en el cel
sia augmentat sovint el nostre sou
vingui a nosaltres la jornada de set hores,
faci's un xic la nostra voluntat
així com la d'aquells que sempre manen.

El nostre pa de cada dia
doneu-nos el més fàcil que no pas el d'avui,
perdoneu els nostres pecats
així con nosaltres perdonem
els dels nostres encarregats
i no ens deixeu caure a les mans del director,
ans advertiu-nos si s'apropa,

amén.

* * *

ARA PENSO SOVINT

Ara penso sovint que si les coses
haguessin passat tal com nosaltres volíem
potser tindríem fúcsies novelles
en un pati molt clar, i un blau profund
de mar obert al fons de la mirada.
Jo tindria la pell més enfosquida
i els capvespres d'hivern et portaria
rams de paraules per guarnir el silenci.
Penso, per joc, en tardes de diumenge
i en balancins de boga que fan lentes
les hores, i en un arbre ran dels vidres.

Tan petit i tan dens, aquell món nostre
que havíem ja prefigurats detura
la caiguda del temps i fins conserva,
com una àmfora antiga, un remotíssim
passat de somnis i de meravelles.
Són tan dòcils a estones les paraules
que se'ns desfan als dits i el vent escampa
d'ací d'allà les màgiques engrunes.

Ara penso sovint i em dol l'absència
d'aquell món no viscut: la casa blanca
i el pati, i tu, e els llibres, i el silenci.

* * *

ARA, MIQUEL

Ara, Miquel,
torna a ser el temps
del fil gruixut i les paraules dures.
Escasseja el diner
i ja és sabut que els poderosos
-planye'ls, Miquel!-
només poden permetre's
certes efusions sentimentals
amb la butxaca plena.
A coll-i-be dels pobres
alternen xurriaca i caramel
segons el vent que bufa,
però no descavalquen mai.
Miquel, recorda-ho:
únicament pegant sacsades
tots plegats
ens traurem de sobre.
Les canyes
només es tornen llances
si hom les empunya amb esperit de lluita.

Miquel, aquest llevat
fa molt de temps que dura,
i el terra és xop
i se'ns podreix la sola
de les sabates.
¿ No trobes que ja es hora
de treure els peus del fang
i espolsar-se el clatell
i fer bugada?.

* * *

Un fort trasbals irromp en la vida del poeta i introdueix una situació d'excepcionalitat en una vida que, fins aleshores, s'havia mogut en els paràmetres d'una estricta normalitat. L'any 1970 es declara en el poeta una greu malaltia d'origen neurològic que condicionarà, ja per sempre més, la seva vida: una esclerosi múltiple que afecta el sistema nerviós de les persones i que, progressivament, els limita la parla i la mobilitat. Una irrupció de la malaltia marca un punt d'inflexió en l'obra i la vida del poeta que l'acara, de nou, a una situació d'interiorització lògica forçada per la nova situació creada. Una reflexió sobre el canvi de vida a que l'obliga la malaltia, sobre les limitacions que l'imposa, sobre els interrogants que obre, sobre la proximitat de la mort, de la qual parla amb progressiva familiaritat, i sobre els sentits; els sentits prendran ara una nova intensitat i importància, així com el gest, i sobretot, la mirada, el millor canal de percepció que li queda. Aquesta època transcorre biogràficament entre *Vint-i-set poemes en tres temps* (1.970-1971) i *Quadern de vacances* (1.975). Després d'una lògica situació de decandiment i defalliment, com a conseqüència de la malaltia. Miquel Mart.

**VINT -I- SET POEMES
EN TRES TEMPS
(1970-1971)**

Mireu-me bé: soc l'altre
Coix de dos peus,
sorrut i solitari.
No vinc d'enlloc
i escric per sobreviure.
Desfaig camins
perquè no se dreceres.
Reprenc costums.
Si ara pogués, jauria
pels marges clars
amb noies de pell fosca.
Però he crescut
i algú m'ha omplert de vidres
tota la sang.
Mireu-me bé: coixejo.
No tinc sinó
la veu que em representa.
Adollo mots
i els mots em purifiquen.

Emergiré de mi mateix el dia
que un vent terral
m'eixugui els ulls. Són altes
les espases de foc
d'aquesta lluita
que em serva dret
contra la por i el somni.

Mireu-me bé,
mireu-me bé: soc l'altre

No demano gran cosa:
poder parlar sense estrafer la veu,
caminar sense crosses,
fer l'amor sense haver de demanar permisos,
escriure en un paper sense pautes.

O be, si sembla massa...

Quina poca remor aquesta vida d'ara
amb flors de pedra i les barques varades.
Quina poca remor, quina mort lenta.
Si encara fos el temps dels galls a les terrasses
i de les dones al portals, podríem
assajar novament d'esbatanar finestres,
d'abandonar aquest corredor sinistre,
d'estimar-nos amb fúria,
de matar el drac de les set testes
i alliberar princeses.
Però ens hem empenyorat la hisenda
que el vent, si en fa, ja només ens esbullia
la punta dels cabells,
i l'enyor, fet i fet, ha esdevingut
un luxe inútil.
Quina poca remor aquesta vida d'ara.

* * *

LA PELL DEL VIOLÍ (1972-1973)

DE BONA GANA

De bona gana tornaria enrera
i aniria a Mallorca a recollir el "Blau d'Or",
ara que fa uns captards melangiosos
i encara els bàrbars són a casa seva.
Passejaria vora mar, a l'hora
en que les noies tenen la pell tendra,
i escriuria sonets damunt les taules
de marbre dels cafès, si encara en queden,
Darrerament, aquest ponent tan tebi
m'ha estovat les arrels. Poseu-me falques
i cintes a les mans, amb cascavells:
que em senti viure, almenys, que em senti viure.
Tal vegada quan baixi la marea
podré collir petxines per les roques
i caragols amb tot el mar a dintre.
Ara no puc, m'habita un bou enorme
i visc a trenc de solc del matí al vespre
cansirós com un bou, com un bou tendre.

* * *

UN DIA QUALSEVOL

Un dia qualsevol foradaré la terra
i em faré un clot profund
perquè la mort m'arregui dempeus,
reptador, temerari.
Suportaré tossudament la pluja
i arrelaré en el fang de mi mateix.
Quiti de mots, em bastarà l'alè
per afirmar una presència
d'estricta vegetal.
L'ossada que em sustenta
s'endurirà fins esdevenir roca
i clamaré, amb els ulls esbatanats,
contra els temps venidors
i llur insaciable corruptela.
Alliberat de tota turpitud,
sense seguici d'ombra,
no giraré mai més el cap
per mirar enrera.

* * *

EM DECLARO VENÇUT

En declaro vençut. Els anys que em resten
els malviuré en somort. Cada matí
esfullaré una rosa, la mateixa,
i amb tinta evanescent escriuré un vers
decadent i enyorós a cada pètal
Us llege la meva ombra en testament,
és el que tinc més perdurable i sòlid,
i els quatre pams de món sense neguit
que invento cada dia amb la mirada.
Quan em mori, caveu un clot profund
i enterreu-m'hi dempeus, cara a migdia,
que en sortir el sol m'encengui el fons dels ulls.
Així la gent que em vegi exclamarà:
Mireu, un mort amb la mirada viva.

Després d'una lògica situació de decandiment i defalliment, com a conseqüència de la malaltia. Miquel Martí Pol obre una nova etapa d'expansió i obertura que respon a una onada vitalista. Viure és allò que és essencial i la malaltia no ha de ser un *condicionant* que ho impedeixi, encara que en condicioni la manera, per exemple, no hi ha futur perquè el futur és incert. Tot és present perquè allò que tenim, el palpable, la vida a flor de pell i el sentiment. No hi ha previsió de futur; hi ha afirmació de present. Per això "ara és demà", el futur fet present. La gran afirmació de vida i vitalisme que traspuen els poemes d'aquesta quarta etapa- que cal situar entre *Crònica del Demà* (1976) i *Els bells camins* (1984-1985) coincideix també, en un moment d'expansió de la societat catalana que, tancat el parèntesi del franquisme, viu una nova etapa històrica d'afirmació i creixement nacional. Iniciada una transició política que transformarà les lleis constitucionals per reconèixer una tímida autonomia política, però en aquells moments prou engrescadora per mobilitzar moltes voluntats en el que tradicionalment hem anomenat "reconstrucció nacional". La poesia de Miquel Martí Pol recull aquest compromís de solidaritat i afirmació nacional amb un llibre com *L'àmbit de tots els àmbits* (1980). De nou, igual que en els anys seixanta, un nosaltres col·lectiu, aquell social i aquest nacional, ocupa un espai important per interpretar el procés d'aquesta obra poètica que continua tenint un joc d'alternances entre el jo-individuo i un nosaltres-col·lectiu, entre reflexió i tancament i vitalisme i obertura.

També són anys en els quals es produiran canvis que transformaran la vida quotidiana del poeta. La mort de la seva primera dona, Dolors, experiència de dolor, buit i record, que trobem a *Andorra* (1.983) i a *Llibre d'absències* (1984) i en segon lloc el retrobament d'un nou amor, Montserrat Sans, i segon matrimoni que poetitza a *Els bells camins* (1984-1985). Dins aquesta etapa trobem com el sentiment amorós potencia aquesta voluntat de vida per sobre el sentit de la mort el manifesta amb el seu conegut poemari amorós *Estimada Marta* (1977-1978) i el abans esmentat *Els bells camins* (1.984-1985), que dona una nova estabilitat a la vida del poeta.

* * *

CRÒNICA DEL DEMÀ (1976)

ARA ÉS DEMÀ

Ara és demà, no escalfa el foc d'ahir
ni el foc d'avui i haurem de fer foc nou.
Del gran silenci ençà, tot el que es mou
es mou amb voluntat d'esdevenir.

I esdevindrà. Les pedres i el camí
seran el pa i la mar, i el fosc renou
d'ara mateix, el càntic que commou,
l'àmfora nova plena de bon vi.

Ara és demà. Que ploquin noves veus
pel vespres tèrbol, que revinguin deus
desficioses d'amarar l'eixut.

Tot serà poc, i l'heura i la paret
proclamaran conjuntament el dret
de vulnerar la nova plenitud.

* * *

**Estimada Marta
(1977-1978)**

Aquests profunds silencis plens de tu
aquests silencis clars i vehements,
tan plens de tu que ja tot hi és sobrer;
aquesta solitud sense després
que compartim fins a esgotar-ne els sons;
aquesta solitud sense després
que compartim fins a esgotar-ne els sons;
aquesta quietud que vulnerem
a penes amb els ulls o bé amb les mans
és un projecte i un compliment.
Marta, l'embuix de tu m'ha tant sotmès
que ja ni em dol la vida que no visc
i em perdo amb tu per llocs inconeguts
i no hi ha espai entre el teu cos i el meu.
Arribarem al cor de l'espiral
ponts a través, sense temor del vent,
mars a través, esperonats pel foc.
Boja com jo, m'escoltes i somrius.
Tots els camins són bons per fer camí.

* * *

**LES CLARES PARAULES
(1979)**

GOIG DE PARAULA

Em crides sempre a més combat
pensament viu, paraula viva,
enllà i endins de mi mateix.
No em dol, però; què fora sense tu?
Tot es resol en el teu foc
que crema sense consumir
i en la pedra que dreces davant meu.
En tu i amb tu restitueixo
la densitat de cada cosa dita,
la densitat i més i tot, la vida.

* * *

L'ÀMBIT DE TOTS ELS ÀMBITS (1980)

Ara mateix

Ara mateix enfilo aquesta agulla
amb el fil d'un propòsit que no dic
i em poso a apedaçar. Cap dels prodigis
que anunciaven taumaturgs insignes
no s'ha complert i els anys passen de pressa.
De res a poc, i sempre amb vent de cara,
quin llarg camí d'angoixa i de silencis.
i som on som; més val saber-ho i dir-ho
i assentar els peus en terra i proclamar-nos
hereus d'un temps de dubtes i renúncies
en que els sorolls ofeguen les paraules
i amb molts miralls mig estrafem la vida.
De res no ens val l'enyor o la complanta,
ni el toc de displicent malenconia
que ens posem per jersei o per corbata
quan sortim al carrer. Tenim a penes
el que tenim i prou: l'espai d'història
concreta que ens pertoca i un minúscul
territori per viure-la. Posem-nos
dempeus altra vegada i que se senti
la veu de tots, solemnement i clara.
Cridem qui som i que tothom ho escolti.
I, en acabat, que cadascú es vesteixi
com bonament li plagui, via fora,
que tot està per fer i tot és possible.

Molt lentament giravolta la s'ínia
i passen anys, o segles, fins que l'aigua
s'enfila al cim més alt i, gloriosa,
proclama la claror per tots els àmbits.
Molt lentament davallen aleshores
els catúfols per recollir més aigua.

Així s'escriu la història. Saber-ho
no pot sobtar ni decebre ningú.

* * *

SOLSTICI

Reconduïm-la a poc a poc, la vida
a poc a poc i amb molta confiança,
no pas pels vells topants ni per dreces
grandiloqüents, sinó pel discretíssim
camí del fer i desfer de cada dia.
Reconduïm-la amb dubtes i projectes,
i amb turpituds, anhels i defallences,
humanament, entre brogit i angoixes,
pel gorg dels anys que ens correspon de viure.

En solitud, però no solitaris,
reconduïm la vida amb la certesa
que cap esforç no cau en terra eixorca.
Dia vindrà que algú beurrà a mans plenes
l'aigua de llum que brolli de les pedres
d'aquest temps nou que ara esculpim nosaltres.

* * *

**LLIBRE D'ABSÈNCIES
(1984)**

CALLADAMENT

Des d'aquesta aspra solitud et penso
Ja no hi seràs mai més quan treguin fulles
els pollancs que miràvem en silenci
des del portal de casa.

Tantes coses
se m'han perdut amb tu que em resta a penes
l'espai de mi mateix per recordar-te.

Però la vida, poderosa, esclata
fins i tot en un àmbit tan estricte.
Tu ja no hi ets i els pollancs han tret fulles,
el verd proclama vida i esperança
i jo visc, i és vivint que puc pensar-te
i fer-te créixer amb mi fins que el silenci
m'engoleixi com t'ha engolit per sempre.

* * *

TORNA AL TEU CLOS

Ara que la mort no és morir-te
sinó que mori algú estimat. La teva
mort no et convida al tètric espectacle:
te'n fa protagonista, i deu ser trist.
Però més trist és veure l'agonia
lenta d'algú que estimes, com el cos
tan conegut que es degrada i malmet
fins a tornar-se un feix d'ossos i pell
que ni se serva, però encara estima,
i parla de guarir-se amb l'esperança
de qui mai no ha perdut la fe en els altres.
Clames llavors als déus i contra els déus
inútilment, que els déus mai responen
i el seu callar és un mirall opac.
Torna, doncs, al teu clos i fes-t'hi fort
amb una opció de vida, ara que saps
que morir-te no és la mort, i emplena
d'amor el buit de l'estimada morta.

* * *

Situats a la maduresa de la vida i amb una vellesa que, dia a dia, avança lentament en el seu món físic, interior i espiritual, Miquel Martí Pol empen el que s'ha de considerar com un balanç de vida. Com el futur és un temps que s'aprima, ara la mirada és del present cap al passat. Tot reapareix en el pensament del poeta. No hi ha concessions possibles, encerts i desencerts, felicitats acomplides i felicitats perdudes, records i refusos. En molts casos la constatació del buit existencial, d'altres la solitud inevitable que l'acara a ell mateix. És un balanç que se sap definitiu i que oscil·la segons els diversos moments i els diversos estats d'ànim. És una poesia d'interrogació i autoreflexió, on sovint el poeta es desdobra en l'adolescent rebel que va ser o en l'home de fusta que porta a dins. Parlem del període de *Temps d'interluni* (1.986-1988), fins a *Llibre de les solituds* (1.997) i darrerament *Després de tot* (2002).

Davant el vitalisme exultant de l'etapa anterior, ens trobem ara amb un vers greu, profund, trist, que ens mostra un home cansat i sol, però que no renuncia a continuar - encara que sigui gràcies a la memòria - aquest mirar cansat, qui sap si com a única manera de poder viure el present.

Miquel Martí Pol ja ha mostrat en moments anteriors que el seu signe vital és un moviment oscil·latori on afirmació i negació es van alternant, perquè la vida és una tensió entre aquest dos pols aparentment en contradicció però necessaris per seguir-nos interrogant a la recerca d'una resposta que mai arriba. I potser així es tanca de manera circular un procés que començava amb una gran interrogant metafísica davant tots els perquès que el poeta es plantejava i que Déu no contestava.

TEMPS D'INTERLUNI (1.986-1988)

EL BUIT

Declinar de la llum
per la calma dels marges
El capvespre és un mar
sense rastre de veles
amb un únic vaixell
que no emprèn mai cap ruta.
Miro al lluny. Anorat
el meu port solitari
faig recompte del temps
per si el temps m'és propici
Des d'un angle secret
torno enrera amb preguntes
que ningú no respon.
Més enllà del que espero
no hi ha res, sinó jo
i la llum que declina,
tendrament, suaument,
per la calma dels marges.

* * *

**SUITE DE PARLAVÀ
(1990)**

Fugiria de mi si no pogués
recuperar el meu temps i interrogar-lo
tornar al passat com qui torna a la casa
en què visqué i, recurrent-la, troba,
lúcidament sorprès, tots els indicis
d'allò que és, i s'aprèn contemplant-los.
Fugiria de mi i em sentiria
desolat i enyorós, com qui perdut
enmig d'un mar immòbil defalleix
sabent que res ja no l'incita a viure.

* * *

**LLIBRE DE LES SOLITUDS
(1997)**

REQUISITORIA

Que hi faig aquí? I aquesta gent, qui són?
Com si no fos aquell que sempre he estat,
ara el present es gira contra meu
i em fa retrets i em diu que no he sabut
mantenir el tall sempre esmolat i a punt
del ganivet de no sé quin deler.
No puc fugir. Tampoc no vull fugir.
Alguna veu pot parlar de consol?
Posat dempeus no goso ni cridar.
Amb mans i dents m'aferro al vell destí
de qui no té res més que el que ha perdut.
Qualsevol gest em desgavella el gest
i vaig i vinc decebut i cansat.
Que hi faig enlloc. Tan allunyat de mi?

* * *

PUNT I FINAL

Ho deixo tot, però estreno claror.
Faré un pas més i fugiré de mi
per preservar l'empremta d'un desig
que sé que mai no m'abandonarà.
Perdre la hisenda em dona llibertat.
El mirall s'ha trencat en mil bocins
i en cadascun m'hi veig, desmesurat.
Amor, amor que em crides quan no hi soc.
¿per quins camins massa sovint te'm perds
si et duc al sexe, al cor i als pensaments?
Ho deixo tot i aprenc codis secrets
en el silenci lúcid de la nit.
Demà em dibuixaré en una paret,
demà passat, si em vaga, faré el mort
i al tercer dia ressuscitaré.
Després els versos es riuran de mi
i jo em riure dels versos, complagut.
Seré molts o potser no seré cap.
Ho deixo tot, aprofiteu-se'n, gent.
Al que no soc li agrada el desgavell.
Tot el turment em turmenta ben poc.
Només un cos de dona em fa feliç
i ara el descriu tancant, solemne, els ulls.
Espero el llamp que m'ha de redimir.
A poc a poc, em posaré dempeus.
S'apropa el gran moment. Ho deixo tot.

* * *